

(Izhaja ob 4 zjutraj).

Štane mesečno 10— Din za tuzemstvo 20—

Ogiasi po tarifi.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L. Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošti, čekov. zavodn. št. 11.842.

Ljubljana, 12. januarja.

Slovenski klerikalizem se ne sme prešajati le po tem, kako se, odkar je izgubil premoč, udeležuje kot opozicijska stranka, marveč je treba nanj in na njegovo kvarnost gledati takrat, kadar vlada in komandira. Iz taktičnih ozirov nastopa danes klerikalizem z modernimi gesli ter vsakojakimi cabljivimi frazami, ker mu je na tem, da preslepi slovensko javnost ter jo zopet pridobi za svoje zlohotne namene. Dajte mu v roke zopet moč, pa se vam bo predstavil v vsej nagoti svojega protinarodnega reakcionarstva!

Med inteligenco se klerikalci danes sponzorirajo za slovensko vseučilišče, za deželi pa hujskajo ljudstvo proti osnovnim šolam in učiteljstvu. Ko so imeli moč odločevati o usodi učiteljev, so ščitili narodno prosveto okrutno preganjali. S terorizmom in krivicami so sistematično trebili moško učitelstvo ter ga nadomeščali najraje s samostanskimi učiteljicami, samo da je imela duhovščina absolutno besedo po deželi. Takrat, ko so imeli moč, so današnji zaslužniki visoke šole izropali vseučiliški fond! S sredstvi svojega terorizma, največ pa z zakramenti cerkve, so klerikalci uniževali vsako neklerikalno prosvetno delo in prosvetno organizacijo. Takrat so imeli pogum svoje sovraštvo proti prosveti kazati tudi v Ljubljani, katera ni pozabila, kako so razbili slovensko gledališče ter ga čisto izpremenili v svoj — strankarski kino.

Danes se klerikalci skandalizirajo nad korupcijo v državi. Ko so vlada, so bili korupcionisti brez primere. Državne in deželne subvence so porabljali za kupovanje političnih pripadnikov, gospodarske pravice in ugodnosti niso delili po potrebi, pač pa po političnem naziranju. So svinjske bleve so zidali le za klerikalne prašiče in premije so imeli za klerikalna teleta.

Socijalno delo klerikalcev je bilo posvečeno le jačanju njihove stranke. Pod lažljivo firmo karitativnosti so zbirali novce, da so z njimi pridobivali pristašev. Danes branijo komuniste, ko so imeli puško v rokah, so jih streljali. . . Mesto svobode prepričanja je vladalo za časa klerikalne ere pri nas najhujše strahovanje, ki se je začelo pri krstu in končalo pri pogrebu. Nobena narodna institucija ni bila varna pred njihovim razdiralnim delom. Zasmehovali so narodno idejo ter napovedali boj celo tako vzvišeni nacionalni organizaciji kot je bila Družba sv. Cirila in Metoda. Vsako narodno sodelovanje je bilo s klerikalci nemogoče. V svojem sovraštvu do Jugoslavstva so pripravili slovenskemu rodu najbolj sramotne dneve, ko so v habeburškem deliriju gnali naše najboljše sinove in očete, slovenskega hrova v bratomorni boj, doma pa so igrali ulogo špijонов in krvnikov nad lastnimi brati.

V Jugoslaviji so se morali spočetka potuhnuti. Opetovano pa se jim je poročilo se zopet pririti do moči. Kadar se je to zgodilo, že je ves naš napredni svet občutil njihovo staro pest. Demokratska stranka je vedno znova poskrbela, da se je storil konec njihovega režimu. Izdržala je vso težo boja s klerikalizmom. Vse drugo je kolebalo ali pa živelo pod okriljem demokratov v zaščiti pred klerikalci. Najboljši dokaz, kako uspešna je bila politika demokratov proti klerikalcem, je smrt na jez, ki odseva iz klerikalnega boja zadnjih let proti demokratom. Da bi ne imela JDS tako izvrstne in razširjene publicistike, da bi ne bilo v njenih vrstah neupojljivih, odločnih in brezobzirnih borec, da bi delo demokratov ne bilo poglobljeno s sistematičnim kulturnim delom, bi ne bilo mogoče vzdržati klerikalnega naval, zlasti ker so se nedemokratske vrste naprednjakov dale ponovno zbežati z demagogijo in zvitostjo klerikalne taktike.

Boj proti tako silno organiziranemu, vseh sredstev se poslužujočemu klerikalizmu bi bil presejal napredne moči, da niso slovenski demokrati člani največje vsedržavne stranke, ki je armado svojih somišljenikov, s številom svojih mandatarjev, z orožjem svojega naprednega jugoslovanskega programa ščitila interese naprednega jugoslovanskega življa na Slovenskem. Kako slab bi bil protiklerikalni odpor v Sloveniji, ako bi bila ta naloga prepuščena le majhnim političnim skupinam, kakršne so SKS, NSS ali SSJ!

Sedaj stojimo pred novimi volitvami. Klerikalci zdaj govorijo, da se jim zmagajo radikalne stranke, ker vedo, da bi v tem slučaju lahko postali njihovi zavezniki za ceno, da se jim prepusti Slovenija v svobodno sklančastico. In skoravno imajo de-

Pred važnimi odločitvami v zunanji politiki

VAŽNE AVDIJENCE PRI KRALJU. - POPOLNA SOLIDARNOST MALE ANTANTE.

Beograd, 12. januarja. g. *Položaj se tu jako resno presoja. Ves dan so se v zunanjem ministristvu vršile konference. Rumunski poslanik Emanuel in češkoslovaški odpravnik poslov Švagrovski sta ministra Ninčića dostavila važna sporočila svojih vlad.*

Konstatirati je treba, da je Male antanta glede svojega postopanja popolnoma enotna in to ne samo glede splošnih taktičnih načel temveč tudi v vseh podrobnostih.

Z ozirom na to ni izključeno, da odpa- de namestjen sestanek zaveznikih državnikov, ki ga je predlagala Rumunija. Če se bo vršil, se bo to zgodilo najbrže v Bukarešti ali pa v Beogradu. Ker bi bilo na dnevnem redu tega sestanka tudi stališče Male antante do zapadnega vprašanja in zlasti problema nemških reparacij, se razgovori glede sestanka še nadaljujejo.

Po konferenci z rumunskim in češkoslovaškim poslanikom je obiskal dr. Ninčić min. predsednika. Popoldne se je vršilo ponovno posvetovanje, katerega je

Sporazumen nastop Male antante proti Madžarski

PRED ENERGIČNO INTERVENCIJO V BUDIMPEŠT

Beograd, 12. januarja. r. Države Male antante so se sporazumle na energično akcijo proti Madžarski. Odločene so prisiliti Madžarsko, katere rovarjenje ogroža mir cele Evrope, k likvidaciji te opasne politike.

Na podlagi doseženih razgovorov med Jugoslavijo, Češkoslovaško in Rumunijo je pričakovati prihodnje dni kolektivno demarš poslaničev Male antante pri madžarski vladi. Skupna nota bo zahtevala:

- 1) da Madžarska takoj ustavi tajno oboroževanje in vojaške priprave, ki se vršijo v direktnem protislovju z obvezajmi iz trianonske pogodbe in mirljubnimi izjavami madžarskih državnikov. Te priprave so naravnost naperjene proti državam Male antante;
- 2) da se takoj razpustijo in trajno onemogočijo fašistične organizacije, ki neprestano hujskajo na vojno, zbirajo dobrovoljce, jih oborožujejo, organizirajo tolpe za obmejne napade ter razvijajo svoje delovanje pod tajnim protektoratom same madžarske vlade in s pomočjo vladnih organov;
- 3) da Madžarska z oboroženo silo razžene tolpe, ki uprizarjajo obmejne napade ter voditelje in sodelujoče kaznuje.

Male antanta smatra kolektivno demaršo kot prvi korak svoje akcije, ne pripušča pa nobenega dvoma, da bo

Volilno gibanje

RADIKALSKI TEROR. — ZEMLJORADNIKI NE GREDO V NIKAKO KOALICIJO.

Beograd, 12. januarja. g. Glavni odbor zemljoradniške stranke je danes nadaljeval svoje zborovanje. Podoželski delegati stranke so med drugim poročali o demagoški radodarnosti radikalcev, ki delijo med prebivalstvo živce po nabavni ceni, po nekod tudi zastoni, in to celo v krajih, ki glede prehrane niso pasivni, da s tem podpirajo svojo volilno kampanjo. Zborovalci so to postopanje soglasno obsodili!

Glavni odbor je potem sklenil resolucijo v kateri pravi, da stranka oficijelno pri volitvah ne bo paktirala z nobeno drugo stranko ter da nastopi ostro proti Avramovičev in Komadničev akciji, ki stremi za razkolom stranke. Dalje povdarja resolucija, da se morajo povsod kandidirati samo za stranko zaslužni možje in da se nikjer ne sme dopustiti cepljenje list. Na pravoslavno novo leto izda stranka proglaš na narod.

Beograd, 12. januarja. g. V Veliki Plani je demokratska omladina priredila na srbski božič veliko demokratsko zabavo, katere so se udeležili med drugimi demokrati na Slovenskem le tri mandate, gre glavno sovraštvo klerikalcev proti njim. Vsakemu drugemu nasprotniku privoščijo mandate preje nego demokratski stranki. To je naravno. Dokler imajo demokrati svoje postojanke na Slovenskem, je najmočnejša politična stranka Jugoslavije neposredno angažirana kot zaščitnica naprednih interesov. Boj klerikalcev proti napredni ideji zadene vedno na pozicije te stranke. Zato ta boj ne more imeti trajnega uspeha. Zrušimo demo-

pristisoval tudi vojni minister general Pešič.

Veliko pozornost vzbuja dejstvo, da so bili nocoj ministrski predsednik Pašić, minister za zunanje stvari dr. Ninčić in vojni minister general Pešič pri kralju v dolgi avdijenci.

V političnih krogih se smatra, da se bodo prihodnje dni vršili odločilni dogodki v zunanji politiki.

PRIPRAVLJENOST ČESKE.

Praga, 12. januarja. u. Izvrševalni odbor strank vladine koalicije je na večerjajši seji razpravljaj o političnem položaju. Minister narodne obrane Udržal je izjavil, da se zakon o olajšanju vojaške službe ne bo mogel provesti, ker je z ozirom na dogodke na Madžarskem potrebna popolna pripravljenost češkoslovaške armade.

Danes so se pri zunanjem ministru Benešu oglašili zastopniki Jugoslavije, Rumunije in Francije.

Položaj se smatra za resen. Solidarnost Male antante je popolna.

NOV VPAD V RUMUNIJO.

Bukarešta, 12. januarja. g. Vojaška oblast javlja, da je več oddelkov regularne madžarske vojske izvršilo nov napad v bližini Oradijamara, in da je prišlo do malih spopadov z obmejnimi stražami. Po trirurnem boju je bil madžarski napad odbit. Stvelilo mrtvih in ranjenih še ni znano. Rumunska vlada ne bo storila nobene akcije, dokler ne bo dobila pojasnila, ki ga je nujno zahtevala iz Budimpešte.

Madžarski poslanik pri dr. Ninčiću.

Beograd, 12. januarja. g. Danes popoldne je posetil zunanjega ministra madžarski poslanik, ki je izjavil, da Madžarska nima nobenih agresivnih namenov proti Jugoslaviji. Za dogodek ob rumunski meji madžarska vlada ni odgovorna. To je delo neodgovornih elementov. Minister Ninčić je opozoril poslanika na vesti, katere silišjo k drugičnemu naziranju, ter je dodal, da je položaj jako težak.

MADŽARSKI POSLANIK PRI DR. NINČIČU.

Beograd, 12. januarja. g. Danes popoldne je posetil zunanjega ministra madžarski poslanik, ki je izjavil, da Madžarska nima nobenih agresivnih namenov proti Jugoslaviji. Za dogodek ob rumunski meji madžarska vlada ni odgovorna. To je delo neodgovornih elementov. Minister Ninčić je opozoril poslanika na vesti, katere silišjo k drugičnemu naziranju, ter je dodal, da je položaj jako težak.

Prečedstvo demokratske stranke.

Beograd, 12. januarja. r. Ponovne vesti o izvolitvi g. Ljube Davidovića za predsednika glavnega odbora demokratske stranke, ki so se širile v raznih listih, so netočne. G. Davidović je podal ostavko z izrecno izjavo, da je njegova ostavka nepreklicna. Glavni odbor stranke, ki dosedaj ni imel nobene plenarne seje, temveč so se sestajali večinoma le oni člani odbora, ki se nahajajo v Beogradu, dosedaj ni mogel o tem vprašanju sklepati. Odločitev bo padla, ko se sestane glavni odbor, ki je edino kompetenten, da reši to vprašanje.

Še bolj rigorozno postopajo radikalci v svoji volilni borbi v južni Srbiji in Črni Gori. Ministrski svet je sklenil, da se morajo vsi demokratski uradniki v teh krajih premestiti in na njihova mesta postaviti «zanesljivi ljudje».

Litvanski vpad v nemensko ozemlje

Berlin, 12. januarja. Is. Par ur po prihodu vesti, da so francoske čete zasedle Essen, je prispela druga alarmantna vest, da so litvanske čete vdrle v nevtralnemu nemensko ozemlje ter obkrožile glavno mesto Memel. Prebivalstva se je lotila vsled tega še večja panika, ker se je splošno smatralo, da postopa litvanska vlada sporazumno s francosko, da bi si na ta način na škodo Nemčije prisvojila to sporno področje. Šele kasno zvečer se je dogladno, da ne gre za vpad litvanskih čet, ampak le za prostovoljce, ki pripadajo litvanski nacionalistični zvezi «Zelena volk».

Po danes dospelih vesteh iz Königsberga pa so bila večerajšnja poročila tudi sicer pretirana. Točnih vesti o situaciji sicer še ni, le toliko je gotovo, da se nahaja mesto Memel še vedno v rokah francoskih čet, ki skrbje v mestu in v okolici za red v imenu veleposlaniške konference. Tudi to se mora ugotoviti, da

Nemčija ukinila reparacijske dobave vsem državam

KONTAKT VLADE S STRANKAMI. — PORAST DRAGINJE V NEMČIJI.

Berlin, 12. januarja. s. Vlada je v vednih stikih z voditelji strank, da more vsak trenutek sklepati o potrebnih protikrepih. Tekom debat je bilo sproženo tudi vprašanje, ali naj se diplomatični odnosi s Francijo in Belgijo vsled vkorakanja tujnih čet prekinejo. Vlada bo uklopila reparacijske dobave vsem državam, ki imajo po verzajski pogodbi pravico do njih. Svoj sklep bo uradno notificirala prizadetim vladam.

Draginja je vsled zasedbe ruhrskega ozemlja silno narasla. Cene mesa so v 50 odstotkov poskočile. Tudi cene masla in masti so poskočile.

Kakor poroča «B. Z. am Mittag» iz Gelsenkirchena, ni opaziti za eukrat premikanja Francozov proti Bochumu, vendar ga je še nocoj pričakovati. Iz Gelsenkirchena bodo napredovale francoske čete proti Dortmundu.

Francoska okupacija

PODRBNOСТИ O ZASEDBI ESSENA. - ITALIJA PROTI OKUPACIJI

Essen, 12. januarja. s. Noč je potekla mirno. Pred glavnim kolodvorom in pošto imajo Francozi še postavljene puške. V mestu samem je okoli 5000 Francozov. Obratno ravnateljstvo nemških državnih železnic je preloženo iz Essena v Elberadorf.

Kakor poročajo angleške vesti, sta veleindustrijalec Stinnes in Thiessen stopila v stik z angleškimi lastniki rudnikov, da skleneta pogodbo zaradi uvoza angleškega premoga, ker bo dobava premoga za nemško industrijo vsled zasedbe ruhrskega ozemlja občutno trpela. Iz Bochuma se je vsled preteče nevarnosti preselila glavna carinarna in ozadje. Hotel «Kaiserhof» je zaseden po Francozih. Vsi gostje so morali hotel izprazniti. Amerikanski žurnalisti so proti temu protestirali, a zaman.

Vrhovni komendant Degoutte je javil nadžupanu dr. Lutherju, da ga pričakuje pred mestnim magistratom. Dr. Luther je vabilo odklonil; če želi general govoriti z njim, mu je us razpolago v uradni sobi. General je odšel nato v spremstvu močne eskorte in številnih častni-

kov v županov urad. Po formalnih sprejemnih ceremonijah je general sporočil županu, da ima po nalogu svoje vlade izvesti različne naloge, predvsem zasedbi uradna poslopja. Župan je pristavil, da se ukloni le vojaški sili in da bo istočasno v imenu mesta Essena protestiral proti postopanju francoske vlade.

POINCARE DOBIL ZAUPNICO.

Pariz, 12. januarja. l. Francoska zbornica je včeraj s 478 glasovi prot 86 izrekla vladi zaupnico z ozirom na odredbe proti Nemčiji.

MUSSOLINI OBSOJA OKUPACIJO?

Berlin, 12. januarja. us. Listi poročajo iz Pariza: V dobro informiranih krogih se govori, da je Mussolini včeraj poslal Franciji ostro spomenico, v kateri grajo postopanje Francije in naglašja, da stoji Italija slejkoprej na stališču gospodarskih in ne vojaških odredh. Obenem poudarja Mussolini, da se bo dosledno upiral nadaljnemu izvajanju francoskega načrta in dal tudi svojemu zastopniku v reparacijski komisiji nalog, da glasuje za nemški moratorij.

Nemška profesna noča

OKUPACIJA RUHRKEGA OZEMLJA POMENJA KRŠITEV MIROVNE POGODBE.

Berlin, 12. januarja. s. Državni tajnik za zunanje zadeve je izročil danes francoskemu poslaniku v Berlinu kot odgovor na francosko obvestilo o okupaciji ruhrskega ozemlja obširno spomenico nemške vlade. Spomenica se glasi:

«Gospod poslanik! Čast mi je, da Vam ekzelena, na Vašo ustno in pisneno obvestilo z dne 10. januarja, ki ga je istočasno prejel tudi nemški poslanik v Parizu od francoske vlade, v imenu nemške vlade siedečo odgovorim:

Francoska in belgijska vlada sta sklenili zasedbo ruhrskega ozemlja, zasedbo sta označili kot kontrolno komisijo inženjerjev in uradnikov. Ta komisija naj bi v spremstvu vojaštva nadzorovala poljlatve premoga, zasigurala izvedbo načrta reparacijske komisije in odredila vse potrebno za reparacijska plačila. Zaradi tega je dobila diktatorsko oblast nad osebnem nemške uprave in zastopniki industrije v zasedenem ozemlju. Poleg tega mora po lastni sodbi preiskati vse tamošnje urade, tovarne, rudnike in druge naprave.

Kakor je izvedela nemška vlada od krajevskih oblasti, se je akcija že pričela. Francoske in belgijske čete so vkorakale v močnem številu in oboroženem stanju. Francoska vlada utemeljuje svojo akcijo z ugotovitvijo reparacijske komisije glede poljlatve lesa in premoga in se sklicuje na § 17 in 18, II. dodatka, VIII. dela mirovne pogodbe. Obenem izjavlja, da ne misli pri tem na kako vojaško akcijo ali zasedbo političnega značaja.

Zaradi tega računa z dobro voljo nemške vlade in pomočjo pri nastanitvi čet.

Temu rasproči pa mora nemška vlada odkriti razstoj, s katerim zagrnja francoska vlada pravi namen tega koraka. Sklep reparacijske komisije ne opravičuje francoske vlade v smislu citiranih paragrafov k zasedbi, ki pomenja kršitev mirovne pogodbe. Po spomenici reparacijske komisije z dne 2. marca 1922 more francoska vlada, ako se pošiljate lesa in premoga ne vrši redno, zahtevati plačila v gotovini. Ako so ta neizterljiva, potem lahko uvede gospodarske, finančne ali podobne ukrepe, nikaor pa ne sme vdreti z oboroženo silo v deščaj nezasedene dele Nemčije, kar znači kršitev nemške suverenitete. Poleg tega bi smela napraviti tak korak le celokupna antanta.

Kljub izjavi francoske vlade smatra nemška vlada ta korak za oborožen napad. Kot edini vzrok zanj navaja francoska vlada zaostanek v pošiljavi lesa in premoga, in ta razlog ji zadostuje, da okupira najvažnejše dele naše države.

Nemška vlada protestira proti temu nasilju, ki je izvršeno nad slabšim. Ne more se temu kršenju miru upreti, vendar pa odklanja vsu odgovornost za morebitne težke posledice. Prva posledica je padec nemške marke, drugih pa se za enkrat ne da predvidevati. Vsekakor nemška vlada pod temi pogoji in dokler traja to stanje, ne more izpolnjevati svojih dolžnosti napram državam, ki so vpadle v njeno ozemlje.

IZMIŠLIJENE VESTI O ČEŠKIH VOJAŠKIH PRIPRAVAH.

Praga, 12. januarja. u. Vesti o koncentraciji čeških čet na nemški meji, ki so razširjene po Pragi in Berlinu, ez nemško-nacionalne izmišljotine.

Nad celnu njemskim ozemljen je proglašeno obsedno stanje. Prebivalstvo je mirno.

Poslanec Drogenik odklonil kandidaturo

Maribor, 12. januarja.

Poslanec Drogenik, nositelj kandidatske liste SKS za mariborsko okrožje, je javil načelniku stranke v Mariboru, da se pri sedanjih volitvah odpoveduje kandidaturi. Korak poslanca Drogenika je veleznačen. V krogu SKS se povdarja, da je povzročilo to krizo globoko nesporazumljenje, ki vlada že dalje časa med g. Drogenikom in Urekom ter Mermoljo. V stranki se namreč vedno bolj pojavlja močna struja onih resnih mož, ki ne morejo razumeti, da bi smela v času, ko bi bilo treba zbrati vse napredne moči v enotno fronto, stranka iskati nasprotnika v volilnem boju tam, kjer ga ni, ter s tem škodovati napredni stvari.

SREZKI KANDIDAT SKS ZA OKRAJ CELJE-VRANSKO.

Celje, 12. januarja. Na zaupnem sestanku SKS, ki se je vršil te dni v Celju za celjsko-vranski srez, je bil postavljen kot strankin srezki kandidat g. Fran Piki. Piki je posebnik in trgovec s hmeljem v Zalcu.

Smrt kralja Konstantina

Bivši grški kralj Konstantin, ki je umrl v četrtek dopoldne v Palermu v Italiji, je postal žrtev nenadnega krvavljenja v možganih. Bolhal je že dalje časa na arteriosklerozni in na ledvicah, vendar pa je nastopila katastrofa docela nepričakovano. Na dan smrti je nameraval s svojo rodno odpotovati v goste k vojvodi Aosti v Napoli in se potem za stalno naseliti v Florenci. Ob 9. uri dopoldne pa ga je nenadoma zadela mrtovina na možganih in je padel v nezavest. Kljub takojšnji zdravniški pomoči je že čez dve uri izdihnil in je bil ves čas v agoniji. Izgovoril ni niti ene besede. Pokrbe se bo vršil prihodno soboto. Truplo kralja Konstantina bo balzamirano in prepeljano v Atene, ako bo grška vlada dovolila prevoz.

O smrti so takoj brzojavno obvestili političnega kralja ter člane grške dinastije: grškega kralja, njegovega brata Pavla, ki študira na navtični šoli v Atinah, kraljevo mater Olgo, ki živi v Parizu in štiri brate rajkega kralja: Jurta in Pariz, Nikola, ki se muči na ligurski obveri, Andreja in London in Kristofa v

Ameriko, kjer se je oženil z bogato Amerikanko.

Ko se je kralj Konstantin dne 30. septembra na parniku «Paris» prepeljal v Palermo, je izjavil, da se bo gotovo še vrnil v domovino, kjer bi rad umrl, čeprav najbrže ne več kot kralj, ampak kot zasebnik. Ta želja se mu ni izpolnila.

Stoprvi...

Iz Prage nam pišejo: V torek je bil na dvoriščni sodišča v Taboru obesen morilec Novak, ki je zavrtno na samotni cesti pri Rečnici umoril in oropal dva mesarja.

Usmrtevec Novaka je prva justifikacija odkar obstoji češkoslovaška republika. Predsednik Masaryk se je dosedaj spiral podpisovati smrtno obsodbo. Po čudnem naključju je bil morilec Novak baš stoprvi v republiki potom rednih sodišč na smrt obsojeni zločinec. L. 1919 so češkoslovaška sodišča izrekli 15 smrtnih obsodb. Od obsojenih je bilo 13 moških in 2 ženski, največ (8) radi roparskega umora; l. 1920 je bilo na smrt obsojenih 26 zločincev (20 moških, 6 žen, 8 roparskih umorov), l. 1921 je število naraslo na 38 (29 moških, 9 žen), v prvi polovici 1922 je bilo že 21 smrtnih obsodb (17 moških, 4 žene, 8 roparskih umorov). Povprečno pride na vsakih 120 tisoč prebivalcev češkoslovaške republike na leto 1 smrtna obsodba.

Sodbo nad morilcem Novakom je izvršil ob 8. zjutraj praški rabelj Wohlschlager, ki je od leta 1903 bil brez svojega poklicnega posla. Justifikacija je bila izvršena v 30 sekundah, smrt Novakova pa je nastopila šele po 12 in pol minutah.

Novak je do zadnjega dne živel v pričanju, da bo predsedel nekaj let v ječi potem pa se veselil svojega plena. Skril je bil veliko vsoto denarja, ki sta jo imela umorjena mesarja izpolje. Upal je, da jo po prestani kazni izkoplje ter porabi. Ko mu je na predvečer justifikacije predsednik sodišča naznanil, da je pomilostjenje odklonjeno in da bo drugi dan obesen, je Novak ves bled skočil proti sodniku: «V republiki se ne sme nikogar obesiti!» Ves dan je bil kakor iz sebe. Venomer je trdil, da je nedolžen. Ponoči ni spal in ko se je bližala zadnja ura, je neprestano gledal na kazalec svoje žepne ure. Tik pred osmo so prišli ponj. Korakal je mirno med orožniki in je med zvonjenjem mrtvaškega zvonca udano stopil pod vislice...

njmi je ona, datirana s 5. novembrom 1918, ki jo je takratni londonski poslanik Jov. M. Jovanović dostavil regentu Aleksandru — v imenu dr. Korošca in dr. Cingrije. «Ne moremo vzeti na znanje Pašičeve izjave,» — pravi depeša — «da je prestolonaslednik odbil potrditev sporazuma, dosežena v Zenevi in da je on, Pašič, radi tega podal ostavko kabineta. Vidite, da bi se vsaka obstrukcija proti ženevskemu sporazumu smatrala kot gaženje jugoslovanske ideje.» Končuje: «Ako se podaljša Pašičeva obstrukcijska politika, lahko tudi položaj dinastije postane problematičen.» Depešo je prejel Stojan Protić, ki je takrat nadomestoval Pašiča; on je po Jovanoviću poslal energičen odgovor Korošcu in Cingriji. Medtem pa — piše Protić — se je izkazalo, da Korošec in Cingrija sploh nista pisala te nedostojne depeše, temveč je preiskava dognala, da sta jo Jovanoviću izročila Anglež Sted in Watson ob povratku iz Pariza, kjer sta imela opravke radi našega ujedinjenja... «Poslanik Jovanović je potemtakem bil agent angleških publicistov, zato so po preiskavi takoj pometli z njim.» — Danes je šef zemljoradniške stranke. Ampak Protićev odkritje je le ena plat zvonca. Gotovo bo gosp. Jovanović dodal drugo polovico, in kolikor vemo, ima tudi on še ostre puščice v zalogi.

Po svetu

— Stanje dr. Rašina, češkega finančnega ministra, se znatno boljša. Dr. Rašin si je dal montirati v svoji bolnišnici sobi telefon, s pomočjo katerega daje svojim uradnikom v ministristvu direktive in odgovarja na razna vprašanja.

— Grško-češka trgovinska pogodba. «Politika» doznava iz Aten, da je bila podpisana provizorna trgovinska konvencija med Grško in Češkoslovaško. Netočne so vesti, ki so se razširjale pred nekaj časom, da dobista Češkoslovaška in Rumunija v solunskem pristanšču iste koncesije, kakor Jugoslavija.

— Gregorijanski koledar na Grškem. Atenska vlada je objavila naredbo s katero se v Grčiji uvaja gregorijanski koledar, kakršen je v rabi v ostalih evropskih državah.

— Atentator na Milleranda. Anarhist Bonvet, ki je 14. aprila streljal na predsednika francoske republike, ko se je ta vračal s pregledovanja čet na Longchampsu, je bil te dni obsojen v Parizu na 5 let ječe.

Prosveta

Ljubljanska drama. Sobota, 13.: «Svatba Krečinskega», delavska predstava po znanih cenah. Iz. Nedelja, 14.: ob 3. pop. «Peterčkove poslednje sanje». Izv. Ob 8. zvečer: «Čudež sv. Antona» in «Črna dama iz sonetov». Izv.

Ponedeljek, 15.: Liliom. C. Torek, 16.: Zaprtlo. Sreda, 17.: «Čudež sv. Antona» in «Črna dama iz sonetov». C. Četrtek, 18.: «Idiot». Začetek ob pol 8. Izv.

Petek, 19.: «Liliom». D. Sobota, 20.: «Vojček». Izv.

Ljubljanska opera. Sobota, 13.: «Jenufa». C. Nedelja, 14.: «Triptychon». Izv. Ponedeljek, 15.: Zaprtlo. Torek, 16.: «Gorenjski slavček». A. Sreda, 17.: Zaprtlo. Četrtek, 18.: «Mefistofeles». B. Petek, 19.: «Nižava». Izv. Sobota, 20.: «Jenufa». E.

Šentjakovski oder v Ljubljani. Sobota, 13.: «Avtomobilist». Nedelja, 14.: «Avtomobilist».

Marijonetno gledališče v Ljubljani. Nedelja, 14. t. m. ob 15. in 18. uri: «Mrtvec v rdečem plašču».

Mariborsko gledališče. Sobota, 13.: «Običan čovek», C (kuponi). Nedelja, 14.: ob 15. «Običan čovek». Izv. Znižane cene. Ob 19.30: «Faust». Izv.

PROSLAVA 50LETNICE NARODNEGA POZORIŠTA V BEOGRADU. Kraljevo srbsko Narodno pozorišče v Beogradu proslavi 16., 17. in 18. januarja 1923 petdesetletnico svojega delovanja v današnjem prenovljenem svojem domu. Pred letom 1842. so se vršile v Beogradu, Kragujevcu in drugih srbskih mestih le diletanse predstave, od leta 1842. so organizirali predstave skoro stalno profesionalni umetniki, od leta 1868. dalje pa se imenuje skupina beograjskih igralcev «Narodno pozorišče», ki postane državna ustanova ter prejema letno državno subvencijo. 29. oktobra 1869 leta se je preselilo Narodno pozorišče kot državna ustanova v lastno zgradbo, 29. oktobra 1919. leta pa je preteklo petdeset let, odkar se nahaja stalno v svojem domu. Ker pa je bilo ob času svetovne vojne porušeno in je padla petdesetletnica v težke čase obnavljanja Srbije v obče, se je proslava odložila in se vrši šele 53. leto v prenovljenem domu.

Slavje torej, katero priredi Narodno pozorišče 16. januarja, ni samo obletnica temveč tudi manifestacija obnovenja in poleta, ki navdaja gledališko umetnost v osvobodeni domovini.

Na to slavnost niso povabljena le jugoslovanska, temveč vsa slovanska gledališča. Med jugoslovanskimi gledališči, ki se udeležijo gotovo vsa proslava, bo zastopano tudi Narodno gledališče v Ljubljani in sicer po svojem uredniku co-

spodu Mateju Rušadu. Spored vsega: Prvi dan v torek, 16. januarja 1.) Konferenca Branislava Nušića, 2.) Pred pozorištem 30. oktobra 1869 (evokacija prve predstave v novem poslojpu), 3.) Beograd nekdan i sad, komedija J. St. Popovića, 4.) Hajduk Veljko, junaška drama Jovana Dragashevića (prvo dejanje, peta in šesta slika). Drugi dan, sreda 17. januarja dopoldne prva seja kongresa predstavnikov slovanskih gledališč. Tretji dan, četrtek 18. januarja Smetanova opera «Prodana nevesta».

Iz pisarne šentjakobkega odra v Ljubljani. V soboto 13. in nedeljo 14. januarja uprizori šentjakobski gledališki oder burko v treh dejanjih: «Avtomobilist». Igra je polna humorja in bo vznepjala srlice smeha. Z ozirom na zelo omejeno število vstopnic, opozarjamo na predprodajo v kavarni Zalaznik pri blagajni od srede dalje.

Mariborsko gledališče. V nedeljo 14. januarja ob 15. uri se zadnjič uprizori Nušičev «Običan čovek», ki je imel pri vseh dosedanjih predstavah velik uspeh. Predstava je primerna tudi za mladino in so cene znatno znižane. Zvečer nastopi prvič kot dirigent «Fausta» kapelnik Andro Mitrovič, ravnatelj opere in operete. Istočasno se predstavi kot Margerita njegova soproga gospa Anica Mitrovič, znana že iz njenih lanskih gostovanj v Mariboru. «Faust» poje zopet Zdenko Knitti iz Zagreba. V torek dne 16. januarja igra vlogo Lidlje v baronu Trenku gospa Mitrovič.

Poljska pevška družba pridejo v Jugoslavijo. V poglubenje kulturnih vezi med Poljsko in Jugoslavijo priredi, kakor smo že večerj poročali, spomladi krakovski akad. pevski zbor turneje po Jugoslaviji; nato pride lvovski tehnični pevski zbor, meseca junija pa krakovsko pevsko društvo «Eho».

Gostovanje g. Hug. Zatheya v Krakovu. Naš prvi operni basist g. Hugon Zathey je gostoval te dni z velikim uspehom v Krakovu v operah «Faust» (Mefisto) in «Prodana nevesta» (Kecal).

Nov operni bariton v Ljubljani. Na mesto g. Romanowskega, ki ga ljubljanska opera še vedno zelo pogreša, je bil angažiran g. Balaban, prvi operni bariton, rodom Rus, ki je pel na gledališču v Tiflisu ter je došel iz Carigrada v Ljubljano. Gosp. Balaban ima velik baritonski repertoar in nastopi v kratkem s tem je rešeno akutno vprašanje.

Stoletnico rojstva Cesarja Franka, ki je padla na 10. december l. l. so proslavili v beograjski narodni univerzi s predavanjem skladatelja M. Milojevića in z izvedbo nekaterih Frankovih pesmi.

Walküro so dne 10. januarja zopet dali v Zagrebu, kakor pišejo listi s silnim uspehom. Čeprav so Zagrebčani na zadnji matineji Zagrebaške filharmonije protestirali proti izvajanju Wagnerjevih skladb so sprejeli Walküro v novi zaspeh (Steglinde-Caletova, Fricke-M. Poppišil, Wotan-Vuštković) izredno navdušeno. Orkester je dirigiral Milan Sachs.

Narodne praviljice za mladino začne izdajati Splošno žensko društvo v Ljubljani. Praviljice bodo zajete iz domačega in tujega življenja ter bodo izhajale ilustrirane v snopiščih po 32 strani.

Sokolstvo

Občni zbor Sokola Sodražica se vrši v nedeljo dne 21. t. m. z običajnim dnevnim redom v društveni dvorani pri br. Strbenku na kar se opozarjajo vsi člani društva. — Odbor.

Izobraževalni odsek Sokolskega društva v Sodražici priredi v nedeljo dne 14. januarja šaloigri «Eno uro doktors» ter «Brati ne zna». Prireditve se vrši v dobrodelne namene. Začetek ob 3. pop.

Sokol v Kumanovem se je ustanovil šele po vojni in je eno izmed najdelavnejših sokolskih sekcij v Srbiji. Duša mu je profesor Dušan Radovinović, pod čigar vodstvom kumanovski Sokol dobro napreduje.

Sport

Vremensko poročilo: Iz Kranjske gore in Bohinja javljajo, da je zapadlo priločno pol metra snega, ki pa je južen in tedaj smuka neugodna. Iz Cerknice javljajo, da tudi tamkaj madež, vendar tudi tam smuka ni ugodna. Kakor izgleda je tudi za nedeljo najboljši teren za smučarje na Veliki planini, kjer bo novo otvorena koča JZSS. že z vsem potrebnim preskrbljena. V splošnem pada sneg po vsej Gorenjski in je upanje, da bo prihodnji teden smuka že povsod dobra, če se sedanje stanje momentano ne preokrene. — Jugoslov. zimskosportni savez Neorganizirani smučarji odidejo v soboto v Kranjsko goro (Vršič!) in v Bohinj. Odhod ob 3. uri popoldne z južnega kolodvora.

Občni zbor S. K. Primorje v Ljubljani se vrši v nedeljo dne 14. t. m. ob 10. dopoldne na verandi restavracije hotela Union z običajnim dnevnim redom. Tajnik.

Plavalna sekcija S. K. Ilirije v Ljubljani. Sestanek članov v ponedeljek dne 15. t. m. ob 20. uri v pisarni Sportne zveze, Narodni dom. Dnevni red: Volitev odbora in program za letošnje sezono. Udeležba za vse člane obvezna. — Načelnik.

Lahkoatletska damska olimpijada. Mednarodna damska sportna zveza priredi od 31. marca do 8. aprila v Monte Caru III. mednarodne lahkoatletske igre. Dosedaj so priključena sportna društva iz Anglije, Francije, Belgije, Italije, Švice in Češkoslovaške.

Objave

* Na plesni venček pevškega zbora Glasbene Matice, ki se vrši danes v soboto, dne 13. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Filharmonične družbe, še enkrat opozarjamo. Komu se pomotoma ni poslovalo vabilo, ga temu potom vabilo na našo prireditve. Vstopnina za nečlane 15 Din, za akademike 10 Din. Vstopnice se bodo prodajale zvečer pri blagajni. Odbor.

* Javno predavanje o Pasteurju. V soboto, dne 20. januarja ob pol 8. uri zvečer se vrši v veliki dvorani Mestnega doma javno ljudsko predavanje o «pomenu Pasteurja za človeštvo» v spomin in proslavo stoletnice njegovega rojstva. Predava gospa dr. Šimec, šef bakteriološkega zavoda. Vstop prost. Vsi stojl so prijazno vabljeni.

* Dramatični odsek Sokolskega društva na Viču ponovi v nedeljo 14. t. m. «Pogumnega Tončka». Spicarjevo pravljico v 5 dejanjih. Ker je bila premijera namenjena predvsem mladini, se na reprizo vabi predvsem odrasla publika, za katero se igra ponavlja. Predprodaja vstopnic pri br. Jeločniku v Rožni dolini in br. Uranu na Glincah. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

* Starešine J. A. D. «Triglav», ki prebivajo na blivšem Kranjskem in se nameravajo udeležiti triglavskega zbora in elitnega plesa dne 3. februarja v Mariboru, naj se oglase najkasneje do 18. t. m. na naslov: J. A. D. «Triglav» v Ljubljani, univerza. Obenem naj javijo, ali reflektirajo na to, da se jim preskrbi stanovanje v Mariboru. — Za ljubljansko starešinsko okrožje: dr. A. Serko, univ. prof., dr. A. Praunseis, zobozdravniki.

* Sokolski ples v Brežicah. Na zadnji odborovi seji brežiškega Sokola je bilo soglasno sprejet sklep, da se dne 2. svečana priredi v veliki dvorani in vseh ostalih prostorih Narodnega doma velik sokolski ples v širšem obsegu. Priprave in zanimanje za ta ples je veliko. Vse se trudi, da bi ta ples nadkrilil vse druge plesne v Brežicah.

* Kino «Matica» v Ljubljani. Jugoslovanska Matica v Ljubljani otvoril jutri ob 11. uri dopoldne svoj kino pod imenom «Kino Matica», kojega smoter bo v prvi vrsti kulturni. Otvoritveno predavanje s skioptičnimi slikami «Po Bosni in Hercegovini» bo imel gospod Karl Mahkota, tajnik Jugoslovanske Matice. Popoldne in zvečer se vrše kinematografske predstave, pri katerih bo sodeloval orkester Dravske divizije. Predvajal se bo znameniti zgodovinski film iz Napoleonove dobe: «Kralji v prognanstvu». Vstop k otvoritvenemu predavanju je prost in se uljudno vabilo vsi, ki se zanimajo za prosvetno delo na tem polju.

* Prihodnja plesna vaja ljubljanskih akademikov se vrši v soboto 13. t. m. v dvorani «Naprednega dij. doma», v Tomaniovi ulici 3. (bivša arena Narodnega doma) ob 8. uri zvečer. — Tajnik.

* Gremij trgovcev v Celju naznanja, da se nahaja njegova pisarna v Celjski carlinarstvu, I. nadstropje, soba št. 46.

* O. Z. javnih nameščencev in vpojojenec v Ljubljani ima nujno sejo štršnega odbora v soboto 13. t. m. ob 20. uri na magistratu. Poroča prof. Reich iz Celja. Na vidiku so važni ukrepi, zato vsi! — Predsedstvo.

* Društvo vpojojenecv južne železnice v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 28. t. m. točno ob 2. uri popoldne v vrtnem salonu restavracije «Pri levu», Gosposvetska cesta št. 16.

* Literarno predavanje. Danes zvečer ob 8. uri predava v salonu hotela Lloyd na sv. Petra cesti g. Mirko Kragelj o Alojziju Gradniku, pesniku «Padajočih zvezd». Brez vstopnine.

* Zveza nastavljenecv denarnih zavodov in veleprodaj v Slovenijo naznanja, da se vrši njen redni občni zbor v nedeljo dne 14. januarja 1923. ob 10. v Ljubljani v gostilni pri Mraku Rimska cesta. Člani se opozarjajo, da je udeležba obvezna, ker je dnevni red zelo važen. — Odbor.

* Zveza nastavljenecv denarnih zavodov in veleprodaj v Slovenijo v Ljubljani se najtopljeje zahvaljuje za veliko-dušno naklonjenost vsem denarnim zavodom in drugim darovalcem za prispevek povodom prireditve dne 5. januarja.

* Goriška podružnica SPD. v Ljubljani vabi svoje člane na podružnični zbor, ki se vrši dne 19. t. m. ob 20. v Narodni kavarni, v namen razhoda podružnice.

* Slike umrlega Drvota, v Ljubljani splošno priljubljenega opernega pevca, ima razstavljene v svoji izložbi na Aleksandrovi cesti, foto-atelje «Helios», Veljčan Bešter.

* Učni tečaj Društva zasebnih nameščencev. Ker se je ponovno izrazila želja, da bi se sprejemalo še nadaljne udeležence za italijanski tečaj, sporočamo s tem, da se udeleženci še vedno lahko prijavijo. Učne ure so ob torkih od 7. — 9. ure v društvenem lokalu, Cesta na gorenjsko železnico 6.

* V počasčenje spomina pokojne gošpe Ursule Wessner je daroval učiteljski zbor mestne ženske realne gimnazije za Deželni dom vsoto 300 dinarjev.

* Javna zahvala. Odbor S. K. Primorje v Ljubljani se tem potom najtopljeje zahvaljuje g. Svengallju, da je prireditelj v klubovo korist nadvse uspešni telepatični večer in pokazal s tem, da une podpirati tudi splošna javna stremjenja.

* Udeležniki tehniške maskerade v Ljubljani. Gospod ali dama, ki je na maskoradi jugoslov. tehnikov v Ljubljani 2. t. m. pomotoma vzel neki zavitek v drugi veži pri točilnici, se naproša, da zavitek odda hišniku v Narodnem domu.

Politične beležke

Jugoslovanski episkopat in Ljubljana Jovanović. Povodom zagrebiške škofovske konference, na katero je došel tudi minister ver Ljuba Jovanović, razpravlja «Obzor» o položaju katoliške cerkve v naši državi in o njeni medsebojni odnošaji. Klerikalna stranka — pravi «Obzor» — vodi politično organizacijo katolikov in po njej katoliška cerkev politično reagira napram državi, v kateri se čuti oslabiljena in zastavljena. Toda katoliška cerkev nikoli ne vodi radikalne politike, zato je tudi SLS svoji avtonomistično stališče, ki je klerikalnemu vodstvu ohranilo možnost paktiranja z vlado; če treba je SLS tudi republikanska in federalistična, medtem ko se katoliški episkopat ne ni pregrešil zoper svetopisemski princip: Bogu kar je itd. ... Ta dvojni držanje je povzročilo, da se klerikalna stranka bliža popolnemu razpadu. Prihod ministra Jovanovića navzile vsem prerogativam pravoslavne cerkve pomenja, da radikalni hočejo mir s katoliškim episkopatom. Stare Metternichove metode postajajo pri radikalcih zopet sodobne. Pri konservativnih elementih je razumljivo, da v slogi družijo cerkev, državo in kapital, da tako vzdržijo mir in zadržijo socialni razmah širokih slojev. — «Narodna Politika», glasilo zagrebiškega kaptola odločno zavrača «Obzorovo» trditve o razsulu klerikalne stranke, v ostalem pa prihod Ljube Jovanovića pripisuje velik pomen za okrožitve notranjega reda in medvorskkih odnošajev.

Število odpuščenih državnih uradnikov, ki so somišljeniki demokratske stranke, znaša, kakor nam poročajo iz Beograda, nad 420. Ti uradniki so spoznani za krive, ker so bili tako navjni, da so mislili, da služijo državi in ne radikalni stranki. Seveda so ta odpuščanja mogoča le v Srbiji, kjer velja slavni § 76. srbskega uradniškega zakona. Radikalci so že vedeli, zakaj so se tako protivili družbeni pragmatiki.

Srbska radikalna stranka je dala v Ljubljani nalepiti plakate, s katerimi poziva k pristopu. Obejta centralne elemente in se obrača proti malim strankam, ki so po vojni v Sloveniji nastale. Te male stranke širijo samo nezadovoljstvo. Tajništvo srbske radikalne stranke se nahaja v bivši Peskovji hiši, ki je zdaj last Jadranske banke, ki je prostore dala brezplačno na razpolago. Stranka prične v Zvezni tiskarni izdajati svoje volilno glasilo «Jutranje Novice».

Srbska zemljoradniška stranka se nahaja v hudi krizi. V četrtek se je vršil v Beogradu zbor zaupnikov oficijelne stranke, kateremu je predsedoval posl. Lazić. Zaupniki so odobrili volilni proglas ter sklepali o volilni taktiki. Stranka bo v mnogih okrožjih nastopila skupno z demokrati proti radikalcem. — Istočasno so zborovali v Veliki Plani zemljoradniški disidentni

grupe Avramović. Komadinci, ki so sklenili, da nastopijo samostojno. Posebno grupo tvorijo tudi posl. Miša Popadić, ki bo kandidiral v užičkem okrožju. Kot zemljoradniška skupina bo tudi grupa posl. Divljana samostojno nastopila. Oficijelna stranka odklanja vsako skupnost z radikalci ter jim napoveduje na celi fronti najostrejši boj.

V obrambo klerikalizma je napisal gosp. profesor Kušej članek, ki ga je objavil na uvodnem mestu «Slovenski Narod». Mi smo izrazili svoje zažudenje nad tem dejstvom ter očitali «Narodu», da brani teorije klerikalcev, ki se v potu svojega obraza trdijo dokazati, da se jim po krivici očitata protinarodno mišljenje in delo. Gospod profesor je hud, da napadamo «Slovenski Narod» in ne njega, ki je članek napisal in podpisal Pa nam je vseeno, kako sodi gosp. dr. Kušej o klerikalizmu in ni ob imeli proti temu, da je svoj članek objavil v «Slovenen». Smatrali smo pa za nedopustno, da list, ki pravi, da je napredno in ki je še nedavno prav dobro označil sovražno razmerje Vatikana do našega naroda, prinaša uvodnike v zagovor klerikalizma. Ako naj ima g. profesor s svojo teorijo, da je samo on odgovoren za članek, prav, bi v «Slovenski Narod» lahko pisal vsak klerikalec. Kar se pa tiče pouka, ki ga nam daje gosp. Kušej, o klerikalizmu, mu svetujemo, da naj poleg nemških katoliških in protestantskih knjig vzame v roke tudi še slovenski «Rimski katolik», kjer je oče slovenskega klerikalizma med drugim dokazoval, da je narodnost greh. Bolj važna kot teorija pa je klerikalna praksa. Kaj počenja Rim z našim narodom v Primorju in na Koroškem, o tem je menda tudi gosp. profesor kaj slišal, kakšno stališče pa zavzema napram nacionalnemu in državnemu vprašanju klerikalizem pri nas, o tem se pa lahko pouči, ako gre po vaseh in naj govori z narodom in ne z duhovno gospodo.

Jugoslovanski nacionalisti in volitve. Spilitska «Pobeda», centralni organ jugoslovanskih nacionalistov, prinaša v uvodniku svoje zadnje številke navodila, po katerih naj se ravna vsi zavodni nacionalisti z ozirom na bodoče državnozbornske volitve. «Pobeda» naglašja, da naj nacionalisti pri bodočih volitvah podpirajo le one stranke, ki bodo v narodni skupščini delale na to, da ostane država enotna kraljevina in da dobi svoj logični naziv «Jugoslavija», in ki se bodo borile proti defetizmu, separatizmu in korupciji. «Pobeda» naglašja, da morajo nacionalisti povzdigniti svoj glas in vzbuditi v najširših slojih našega naroda smisel za jedinstveno delo, ki vodi k zmagi jedinstvene, jake in napredne Jugoslavije.

Mišlja poslanika Jovanovića. Protićev «Radikal» je ob pravoslavnem Božiču objavil več depeš, ki razsvetljujejo takozv. ženevski sporazum ob času urednata. Naizanimivša med

*** Kralj in kraljica sta einočili v spremstvu kraljeviča Gjorgja prisotnostvala baletni predstavi v beograjskem opernem gledališču.**

*** Neresnične vesti o mobilizaciji.** Zagrebška pokrajinska uprava je objavila včeraj uraden razglas, v katerem opozarja, da se razširjajo med prebivalstvom vznemirjajoče vesti o mobilizaciji in sklicanju narodne skupščine in konstatira na podlagi informacij iz notranjega ministristva, da so vse te vesti lažnjive in tendenciozno izmišljene.

*** Novi grški poslanik na našem dvoru.** Danes odputuje novo imenovani grški poslanik na našem dvoru Mauridis iz Aten v Beograd, da nastopi svoje mesto. Mauridis je dobro poznan v naši prestolici, kjer si je pridobil mnogo znanecv in prijateljev v uradnih krogih in zato upa, da mu bo njegova glavna naloga, zblizanje obeh sosednjih držav znano olajšana. Po izročitvi akreditiv poslanika Mauridisa bo najbrže kmalu sledilo tudi priznanje novega grškega kralja Jurija s strani naše vlade. Dosedaj ga je od vseh držav priznala še samo Rumunija.

*** Nova člana beograjske akademije znanosti.** Dne 28. januarja se bo vršila v dvorani novega vseučilišča seja akademije znanosti, na kateri bosta že preizkušljena profesor Kašanin in upravnik državnega muzeja v Beogradu dr. Petar Pavlovič proglašena za redna člana akademije.

*** Preselitev dr. Zupaničevega kabineta.** Kabinet ministra brez portfelja dr. Nika Zupaniča se je preselil v poslopje finančnega ministristva.

*** Za prehrano Črne gore.** Posebni odbor za prehrano Črne gore je sklenil uporabiti za pomoč Črni gori tistih 55 milijonov dinarjev, ki so deponirani za ministristvo socialne politike pri Narodni banki, dalje pa se je sklenilo, da se v to svrho nakaže za pomoč pavičnim krajem v Hercegovini in Dalmaciji še 50 milijonov dinarjev iz splošnega proračunskega kredita.

*** Izdavanje potnih listov za Zedinjene države ustavljeno.** Generalni izseljeniški komisariat v Zagrebu razglasa, da je glasom uradnega obvestila kvota za priseljenje v severoameriške Zedinjene države izrpana ter da se do 1. junija letos v nobenem slučaju ne bodo več izdajali vizumi za izseljenje v omenjene države.

*** JDS ali DS? vprašuje gosp. G. N.** «Narodu». Dobro vihti svoj bič nad teorijami o treh narodih, ki jih je «Slovenski Narod» s tako vneto zagovarjal. Gospod pisec je sicer z Dunaja, to pa je vé, da naši primorski bratje vidijo svoj spas samo v jugoslovanskem narodnem in državnem edinstvu. Do tu je notica gosp. G. N. za služno delo. Zato mu oprostimo tudi begavo vprašanje ali se reče jugoslovenska demokratska ali samo demokratska stranka, torej ali JDS ali samo DS? Gospod G. N. naj vpraša v redakciji «Slov. Naroda» ali pa svojega somišljenika večletnega podpredsednika JDS, pa bo izvedel, kako je ta reč.

*** Dušan Plavšič proti «Obzoru».** Zagrebški «Obzor» z dne 29. decembra ter tehnik «Der Morgen» sta objavila članke, v katerih žalita osebno čast bivšega pomočnika finančnega ministra Dušana Plavšiča. Kakor doznava «Riječ», je gosp. Plavšič proti omenjenima listoma vložil tožbo.

*** Revizija ljubljanskega poštnega čekovnega zavoda.** Nadzorno vječe poštne štedionice v Beogradu je odredilo pred osmimi dnevi na ukaz finančnega ministra Stojadinovića komisijo, da pregleda poslovanje čekovnega zavoda. V to komisijo sta bila določena direktor finančnega ministristva dr. Rašič in šef knjigovodstva ministristva trgovine Rejič. Revizija celotnega poslovanja čekovnega zavoda se je vršila z veliko natančnostjo osem dni. Komisija je konstatirala, da so knjige, kakor tudi vse ostalo poslovanje čekovnega zavoda v najlepšem redn.

*** Slava 3. pešpolka v Zagrebu.** Pešpolk kralja Milana v Zagrebu je predvčerajšnjem obhajal spomin na zmago srbske armade nad Turki pri Nišu dne 11. januarja 1876. Slave se je udeležil tudi armijski komandant Tucakovič, pokrajinski namestnik Čimič ter mnogo višjih oficirjev in odličnih meščanov. Hrvatska eskompna banka in nekateri drugi denarni zavodi so s svojimi prispevki omogočili, da je bilo tudi moštvo polka sijajno pogoščeno, kakor je to v Srbiji običajno.

*** Pisma za Rusijo.** Pisma, ki so bila dosedaj odposlana v Rusijo, so bila odpravljena preko madžarskih prog brez označenih postaj. Sedaj je poštno ministristvo odredilo, da se morajo vsa taka pisma odpravljati preko Subotice, odkoder bodo ekspedirana v Rusijo.

*** 80letni jubilej.** V intinmem rodbinskem krogu je obhajala dne 10. januarja 80letnico svojega rojstva gospa Antonija Bučar, mati g. Radoslava Bučarja, posestnika in gostilničarja, staroste Sokola v Kostanjevici ter ge. Tončke dr. Maurarjeve, notarjeve soproge v Kočevju.

*** Škrlatica v Mariboru in okolici.** V Mariboru in okolici traja že nekaj mesecev lahka epidemija škrlatice, ki povzroča med ljudstvom zelo pretirane govornice. Trenutno je v Mariboru na škrlatnici bolnih 16, v okolici pa 11; doslej je umrl 1 otrok v Studeneh, kjer so še 4

bolni. Dalje sta umrli dva v Rušah, 2 v Dolgošah in 3 v Rogoznici. V Hočah je en slučaj tifusa. Epidemijo razširjajo okoličani, ker se boje kontumaca in zato skrivajo bolezen pred zdravniki. V mestu trpi zlasti šolska mladina. Na Aleksandrovi cesti so kontumacirali tri hiše, ker je v eni zbolel neki otrok; 40 šolskih otrok je moralo zato ostati doma. Začasno pa ne obstoja nobena nevarnost za večjo epidemijo. Bilo bi umestno, da bi fizikat v pomirjenju občinstva javnost sprotil obveščal o stanju bolniških slučajev.

*** Gremij trgovcev v Ljubljani priporoča vsem svojim članom, da vodijo od 1. januarja 1923 svoje knjige in račune, prodajo blaga in pa zaznamovanje cen po izložbah in v prodajalnicah le v dinarski veljavi.** To je temelj potrebno, ker morajo voditi vsi uradi, pošta, davkarja in banke svoje račune v dinarjih.

*** Franta Bohušlav — ženin.** Bivši popularni igralec in pevec ljubljanskega gledališča, ki je na vojni izgubil vid na obeh očeh ter je izdal poleg raznih pesnitev že dve knjizici svojih igralskih spominov, se te dni v Pragi civilno poroči s gđ. Anico Homolkovo iz Plzna. Mnogoštevilni Bohušlavovi prijatelji v Ljubljani mu žele vso srečo. Naš junaški invalidni igralec in pisatelj stanuje še vedno v Smichovu, Podbradova 28.

*** Sneg je zapadel sedaj tudi po dolinah.** V četrtek jutraj je od Kranja višje zapadel prav izdatno. V noči od četrta na petek je pa pobelil vse našo pokrajino, in sicer okrog Ljubljane jedva za prst, po Dolenjskem istočno Skofljice za ped, onstran Kočevja še več. Na Gorenjskem ga je pa že pol metra. Na prog. Jesenice-Planica ga bodo danes jutraj že orali, ker sicer lokomotive ne morejo naprej v višjih legah ga je že za meter in več. Tudi na bohinjski prog. ga bodo morali v nedeljo orati, če bo snežilo tako močno, kakor zadnja dva dneva. V četrtek je padal še južni sneg v kosmih, včeraj zvečer pa je na Gorenjskem pričelo sipati na drobno in suho.

*** Preiskavo trgovskega lokala je odredila celjska policija pri starinaru A. J.** Pri preiskavi so našli mnogo blaga sumljivega izvora. Kdor je bil zadnji čas okraden, naj se zgasi pri policijskem uradu v Celju. Starinar je dobila leta 1921 koncesijo, da si je zaradi enakih prestopkov že opetovano predkaznovana.

*** Aretacija bivšega avstrijskega častnika v Celju.** Državna policija je aretirala v Celju na zahtevo stranke I. bivšega avstrijskega poročnika dr. Arnolfa Koglerja pri vlakcu, ko se je nameraval vrniti v Avstrijo. Stranka I. obtožuje aretiranca, da je dne 14. aprila 1916 kot kadet nadomestnega strojnega oddelka pri transportu na tirolsko fronto v vlakcu med Velikovcem in Celovcem zunaj pred stopnicami privezal na steno nekega kuharja prvega bataljona, na kojega ime se več ne spominja. V Celovcu je pri odvezanju onesvečen padel na tla in je moral priti vsled tega v bolniško oskrbo. Kogler dejanja kot takega ne taji, pač pa imenuje kot vodjo tokratnega transporta nadporočnika Alfreda Bascha, v civilu finančnega uradnika na Dunaju. Da se spravi v zadevo jasnost, se prosijo dotične osebe, ki bi kaj podrobneje vedele o navedenem slučaju, da to sporočijo državni policiji v Celju.

*** Izpred celjskega okrožnega sodišča.** Pri okrožnem sodišču v Celju se je dne 9. januarja vršila kazenska obravnava proti Edi Mlinarju, ki je bil obtožen zaradi golufije, ker je poneveril 5590 dinarjev. Obsojen je bil na šest mesecev ječe. Proti obsodbi je vložil Mlinar ničnostno pritožbo.

*** Mariborski obrtniki so imeli v četrtek zvečer pod predsedstvom brivca Novaka sestanek, na kojem je predal dr. Snuderl o novem stanovanjskem pravilniku.** Obrtniki so silno ogorčeni, ker zahtevajo nemški hišni posestniki od slovenskih obrtnikov strašne voote za lokale, da bi jim tako onemogočili oostoj. Sklenili so poslati pokrajinski upravi resolucijo, da naj intervenira pri osrednji vladi v smislu zaščite slovenskih obrtnikov.

*** Najemniški spori v Mariboru** še vedno niso prišli pred razsodišče, ki se je sicer že konstituiralo. Dosedaj namreč še ni bila vložena nobena prošnja za razsodbo. Vse še čaka — posestniki in najemniki — kaj pride menda iz Beograda. Medtem se nadaljuje tih boj med obema strankama. Večina hišnih posestnikov še ni zvišala najemnine, mnogi so se zadovoljili z zmernim povišanjem, drugi zopet zahtevajo take poviške, da se bodo morali zagovarjati zaradi oduševstva pred sodiščem. Nekemu čevljarju, ki je plačeval dosedaj 240 K mesečno, je podražen lokal na 4400 K. Dne 28. januarja bo imelo društvo najemnikov občni zbor, na kojem bo predal davčni nadpravitelj Rojko o najemnici in zaračunavanju raznih doklad, ki so jih bali hišni posestniki dosedaj previsoko zaračunavali. Med juristi in predsednikom razsodišča se je vršil razgovor o načinu glasovanja, ker pravilnik o tem ničesar ne določa, zlasti ne za slučaj, ako se predsednik ne strinja niti s nasranjem posestnika niti najemnika.

*** Ozromen izvoz svinj.** Odkar je vlada o Božiču ukznila dosedanja visoko carino na izvoz živine, je izvoz svinj in drugih živali silno poskočil. Iz Maribora odhaja po Božiču vsak dan po 100 vagonov svinj v inozemstvo, zlasti v Prago na Dunaj in v Gradec. Glavna izvoznikarja sta Markovič iz Beograda in Fre-

dovič iz Ljubljane. Tudi ovac gre vsak dan po nekaj vagonov čez mejo.

*** Društvo «Soča» v Ljubljani vabljuje svoje člane, prijatelje in drugo občinstvo na zelo interesantno predavanje, ki bo danes v soboto v salonu «Pri levitju».** Predava g. prof. Čadež «o tajnosti radija». Začetek ob osmih in pol zvečer. Vstop prost.

*** Ljudsko vseučilišče v Celju je prenehalo delovati, ker so vsi javni nameščenci odložili svoje funkcije.** Isto se bo zgodilo, kakor nam poroča «Društvo javnih nameščencev» tudi z dramatičnim društvom. Celjsko društvo javnih nameščencev meni, da je bojkot kulturnih organizacij najboljšo sredstvo za pridobivanje simpatij javnosti, katere naj podpira nameščence, da bodo čim prej dosegli povoljno ureditev njihovega obupnega gmotnega položaja. Mi se bojimo, da početniki te taktike — nimajo prav.

*** Opozarjamo na današnji oglaš domače tvrdke:** Kristina Stadler, Modni salon, Sv. Petra cesta 23, I. nadstr.

*** Vaški milijonarji.** Svojedobno je v Dalmaciji veliko senzacijo povzročila vest, da je neki bogati Amerikane v svoji oporoki svojem rojstnemu kraju Milna na otoku Braču zapustil bajnoslovno vnoto denarja. Na račun te dedščine so delali Milnarji najrazličnejše projekte. Ni pa manjkalo tudi takih, ki niso nič kaj verjeli «ameriški dedščini». Sedaj pa se je izkazalo, da so optimisti vendarle imeli prav. Meseca decembra 1922 je bila realizirana zapuščina umrlega Ivana Bonaciča v Iquiqui v republiki Chila. Izkupilo se je za 170.000 angleških lir ali v jugoslovanski valuti 68.000.000 Din. Prvi obrok v znesku 25.000 lir je že pripeljal v Milno. Vas Milna šteje približno 2000 prebivalcev. Upati je, da se bo bogata ameriška dedščina pametno porabila na korist Milne in vsega gladojučega prebivalstva otoka Brača.

*** Strašna železniška nesreča pri Rakeku.** Mati in hči mrtvi. V četrtek dopoldne se je v Ivanjem Selu pri Rakeku zgodila težka železniška nesreča, ki je zahtevala dve človeški žrtvi. Marija Urbas in njena 11letna hčerka Alojzija iz Ivanjega Sela sta nesli mleko na trg. Hoteli sta prekoračiti železniški tir, kjer eta se ravno križala dva vlaka. Enemu sta se sicer srečno umaknili, pri tem pa ju je zagrabil drugi stroj in vrgel z vso silo ob železniški tir. Posledice so bile strašne. Marija Urbas je obeležala z rbito glavo in težkimi notranjimi poškodbami na mestu mrtva, njeno hčerko pa je stroj strašno razmesaril. Imela je več težkih ran na telesu in izgubila obe nogi in eno oko. Mrtvo mater so takoj prepeljali v mrtvašnico, težko pokodovano hčerko Alojzijo pa z vlakom v ljubljansko splošno bolnico. Njeno stanje je bilo brezupno in je v resnici po kratkih mukah še istega dne umrla za poškodbami. Vzroki strašne nesreče sicer še niso pojasnjeni, očitno pa sta mati in hčerka postali žrtve lastne neprevidnosti.

*** Smrtna nesreča se je pripetila v Turriah pri sv. Marjeti na Dravskem polju.** Dne 8. januarja se je igralo več otrok na dvorišču nekega tamkajšnjega posestnika, med njimi tudi devletni Tomaž Sagadin, ki je med igro tako nesrečno padel, da je bil na mestu mrtve.

*** Zemlja ga je podstala.** Andrej Matjaž, rudar v Rablju, je z dinamitom razstreljal v rudniku. Ker se dinamit ni hotel takoj vneti, je hotel Matjaž napraviti novo vžigalno vrstico. V tem trenutku pa je nepričakovano nastala eksplozija in je zemlja podstala Matjaža, ki je dobil pri tej priliki težke poškodbe po glavi in na nogah. Zdravi se v ljubljanski bolnici, vendar pa je njegovo stanje zelo nevarno.

*** V znamenju alkohola.** Rudar Alojzij Stih je popaval z večjo družbo v neki gostilni v Krmelju. Razgreti od alkohola so se možakarji kmalu pričeli prepirati, končno pa so se tudi stekli. Posledica je bila, da so na stih navallili trije njegovi tovariši ter ga tako močno pretepili, da je moral iskati zdravniške pomoči v ljubljanski bolnici.

*** Drobne vesti.** V Skocijanu so doslej neznanj tатовi vlomili v trgovino Terezije Komljan ter odnesli blaga in gotovine za 64.000 kron. — V Sori je bilo vlomljeno v trgovino Ane Jerob. Škoda je 18.000 kron. — Julijani Križajevi iz Stare Loke je bila v Dalmatinski ulici v Ljubljani ukradena košara s 150 jajci.

*** «Milijonska afera».** Beograjska «Tribuna» objavlja novo senzacijo: V poljedelskem ministristvu se vodi baje preiskava zaradi nabave poljedelskega materiala pri različnih nemških tvrdkah v vrednosti 200 milijonov Din in za 150st. provizijo nekaterim beograjskim agentom. Pri tem da so udeleženi gg. Pucelj, Stibler in Nešič. «Tribuna» in sovratno radikalno novinstvo beograjske čaršije je neumorno v objavljenju «afere», ki se potem redno izkažejo za prosta obreko-vanja. Tako je pač tudi v tem slučaju.

*** Tihotapstvo s kokainom.** Iz Novega Sada poročajo: V zadnjem času se klajtijo po Vojvodini agenti, ki za visoko ceno prodajajo kokain. Uvedena je preiskava, da se pride tihotapcem na sled.

*** Brezvestni izseljeniški agenti** so se pojavili v Vojvodini, kjer nabirajo izseljenike za južno Ameriko, zlasti Braziljo in Argentino. Največ uspeha imajo med preprostim ljudstvom, posebno med siromasnimi Madžari in Nemci. Ob-ljubljajo jim prosto vožnjo preko morja, ako se obvežejo, da bodo delali brezplačno šest mesecev, kadar dosepejo na cilj. Na ta način postanejo ti siromaki pravi sužnji v rokah teh brezvestnih agentov.

ZUNANJA TRGOVINA FRANCIJE.

Francoska zunanja trgovina v prošlem letu pokazuje v primeri z letom 1921. in zadnjim letom pred vojno znaten porast, katerega vidino zlasti v jesenskih mesecih. Zunanja trgovina se je povečala tako po množini blaga kakor po vrednosti.

Po uradni statistiki je znašal celokupni uvoz v prvih 10 mesecih prošlega leta vrednost 18.569 milijonov frankov proti 17.729 milijonov v istem času leta 1921. in proti 6832 milijonov v letu 1913. Množina uvoženega blaga je znašala v istem času: 41.860.000 ton (1922), 30.968.000 ton (1921) in 36.426.000 ton (1913). — Uvoz je torej proti letu 1913 nekoliko narastel in sicer poleg živil zlasti na račun uvoza sirovin in polfabrikatov, ki izkazuje v letu 1922. (deset mesecev): 36 milijonov 362.000 ton v vrednosti 10.606 milijonov frankov; v l. 1921.: 26.390.000 ton v vrednosti 8977 milijonov frankov in v l. 1913.: 30.771.000 ton v vrednosti 4033 milijonov frankov. V mali meri se je pomnožil tudi uvoz gotovih produktov, ki je znašal v l. 1922.: 1.389.000 ton v vrednosti 3309 milijonov frankov; v l. 1921.: 1.278.000 ton v vrednosti 4151 milijonov frankov in v l. 1913.: 1.272.000 ton v vrednosti 1260 milijonov frankov.

Izvoz v prvih desetih mesecih prošlega leta je narastel po množini blaga v Anglijo, Nemčijo, Belgijo, Švico, Italijo, Španijo in v francoske kolonije. Izvoz v Zedinjene države je zaradi nove ameriške tarife znatno narazoval.

Najmočnejše je narastel izvoz tekstilij. Številke izvoza za prvih 10 mesecev so nastopne:

	v tisočih ton	1922	1921
Živila		736	1.028
sirovine in polfabrikati		15.364	10.417
gotovi produkti		2.031	1.632
produkti		21	19
		18.152	13.096

Izvoz se mora preračunati le po množini blaga, ker se je meseca junija vrednostno preračunavanje popolnoma spremenilo. Kakor je iz gornjih števk razvidno je izvoz leta 1922 proti 1921. po množini znatno napredoval.

Trgovinska bilanca Francije je bila v prvih desetih mesecih 1922 pasivna za 2.4 milijarde frankov. K temu je pripomnil, da je Francija zaradi slabe letine morala lani uvoziti za okoli enega milijona ton več poljskih pridelkov in sicer je uvozila 4.110.000 ton proti 3.299.000 tonam v letu 1921. Poleg tega je bila tudi uvozna potreba industrije velika. V splošnem kažejo gornji podatki, da se gospodarske razmere v Franciji stalno boljšajo.

— Bančne bilance. Generalni inspektorat finančnega ministristva je pozval vse bančne zavode, naj mu predložijo tiskane bilance za leto 1922.

— Ukinjenje oblastnih železniških kontrol. Iz Beograda poročajo: Prometno ministristvo je odredilo, da se v najkrajšem času ukinejo kontrole pri oblastnih železniških direkcijah in da se ustanovi samo ena glavna pri beograjski železniški direkciji.

— Otvoritev ladijskega blagovnega prometa. Kakor poročajo iz Beograda, je Brodri sindikat zaradi ugodnega vremena otvoril ladijski blagovni promet na Donavi med Titlom-Beogradom-Smederevom in tudi na spodnjem delu Tise. Save in Bega. Ako se vreme ne obrne na slabo, se bo otvoril v kratkem času tudi osebni promet.

— Bilanca samoborske železnice. Vicinalna železnica Zagreb-Samobor d. d. v Zagrebu objavlja svojo bilanco za tretletje 1919, 1920 in 1921. Poslednje leto e končalo pri delniški glavnici 1.372.600 kron z dobičkom v znesku 68.839.56 K. Rezerve znašajo 197.719.45 K.

— Enciklopedijsko delo o industriji in trgovini v Češkoslovaški. V kratkem izide v Pragi v francosem jeziku podrobno delo o industriji in trgovini v Češkoslovaški. Pri delu sodelujejo najodličnejši češkoslovaški strokovnjaki. Delo bo obsegalo mnogo statistike in ilustracij. To bo prvi del češkoslovaške enciklopedije. Stedili bodo nadaljnji zvezki, ki bodo obsegali 1.) geografski in demografski položaj v ČSR, 2.) politično in administrativno organizacijo, 3.) duševno življenje v ČSR, 4.) socialno organizacijo. Drugi del bo obsegal poljedelstvo, komunikacije in izrabo vodnih sil ter financno in kreditno organizacijo. Opozarjamo na to velepomembno delo češkoslovaške strokovne literature.

— Dividenda južne železnice bo znašala, kakor poročajo z Dunaja, 81,77 francoskega franka ali okrog 110.000 K.

— Obtok bankovcev v Avstriji se je povečal po izkazu 31. decembra 1922 v zadnjem tednu prošlega leta za 222 milijard na 4.080.177.237,927 Ka.

— Italijanska statistika konkurzov. Tekom prošlega leta je bilo v Italiji konkurzov: v januarju 232, v februarju 258, v marcu 332, v aprilu 261, v maju 288, v juniju 300, v juliju 341, v avgustu 270, v septembru 287, v oktobru 339, v novembru 336, za december še število konkurzov ni znano.

— Izvoz nekaterih kovin iz Poljske zabranjen. Iz Varšave poročajo, da je poljsko trgovinsko ministristvo zabranilo izvoz bakra, niklja, svinca in nekaterih drugih kovin.

Borza dne 12. jan.

Zagreb, devize: Dunaj 0.1395 - 0.142. Berlin 0.95 — 0.96, Pešta 3.75 — 3.80. Bukarešta 52, Milan 487.50 — 490, London 467.50 — 470, Newyork 96 — 98.50. Pariz 678 — 682, Praga 288 — 289, Švica 1880 — 1900, valute: dolar 95 — 97, Češke krone 285, funti 465, franki 670 — 675, švic. franki 1850, lire 480 — 482.50. etehit: Ljublj. kreditna 200 — 205, Slovenska 102.50, Praštediona 1077.50 — 1080, Ljublj. strojne tovarne 152.50, Trb premog. družba 470.

Beograd, devize: Bukarešta 52 - 52.5 Berlin 0.93 — 0.95, Dunaj 0.14 — 0.1425, Pešta 3.65 — 3.70, Solun 110, Sofija 61 — 62, Pariz 670 — 680, Praga 285 — 294, Ženeva 1875 — 1880, Milan 485 — 493, Newyork 96 — 97.50, London 457 — 458.

Dunaj, devize: Beograd 709 — 711, Berlin 6.65 — 6.95, Budimpešta 26.35 — 26.45, London 328.700 — 329.300, Milan 3486 — 3494, Newyork 70.285 — 70.435, Pariz 4844 — 4856, Praga 1992 — 1995, Sofija 434.50 — 435.50, Varšava 3.20 — 3.30, Curih 13.285 — 13.315, valute: dolarji 69.910 — 70.210, levi 413 — 417, nemške marke 6.40 — 7.40, funti 327.900 — 328.900, fr. franki 4785 — 4815, lire 3452.50 — 3467.50, dinarji 698 — 702, poljske marke 3 — 3.90, lejl 369 — 371, švic. franki 13.195 — 13.255, Češke krone 1975 — 1985, madž. krone 24.30 — 24.50.

Praga: Dunaj 4.60, Berlin 28.75, Rim 172.25, Budimpešta 131, Pariz 236.75, London 160.50, Newyork 34.175, Curih 649.75, Beograd 36.75, avstr. žig. krone 4.80.

Curih: Berlin 0.05125, Newyork 528.5 London 24.74, Pariz 36.80, Milan 26.27, Praga 15.15, Budimpešta 0.2025, Bukarešta 2.85, Beograd 5.40, Sofija 3.35, Varšava 0.02625, Dunaj 0.0075, avstr. žig. krone 0.0076.

Rečlin: Dunaj 14.86, Budimpešta 294, Milan 51.371, Praga 29.625, Pariz 72.316, London 48.528.37, Newyork 10.398.93, Curih 196.507, Beograd 10.620.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 12. januarja 1923. Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	767.9	2.0	sev. zapad	zneg	163
Ljubljana	14.	757.1	2.7	"	"	—
Ljubljana	21.	757.1	1.2	"	"	—
Zagreb	7.	757.9	1.0	sev. vzh.	"	30
Beograd	7.	767.9	1.0	"	"	110
Praga	7.	760.9	2.0	"	dež	80
Praga	7.	760.9	-1.0	jug. zap.	"	60
Inozemost	7.	760.9	-1.0	brevetna	zneg	60

V Ljubljani barometer nastan. temper. nižja. Solnce zahaja ob 7.42, zahala ob 16.36

Krvavi kardinal

Zgodovinski roman

Pri vsaki besedi njegovi se zvrne zalet menih, preganjana zver sama je prešla k napadu, in sicer najstrašnejšemu, kar jih je trdnjava menihov doslej doživela. Trencavel razgraja, krohoča se s takšnim glasom, da oglušuje in plaši vso to oboroženo bando menihov, ne šteje udarcev, ki jih deli, niti onih, ki jih prejema, njegov maček se vrti, žvižga, udarja, tolče, spreminja se v Trencavelovih rokavah v apokaliptično kačo, v pravičnega deveteroglavega zmaja, ki puha ogenj in žveplo in žre vsakogar, ki se mu zoperstavi. Kapucini se prične izmikati, vikati, klikati, begati, zmagoviti instrument svetega Labra pa orje in češe, bije in pleše, dokler ni kapela izčiščena. Nazadnje brani Trencavelu izhod iz kapelice. Še desetorica menihov, toda ta desetorica je dobra in vojaško oborožena in odločena na drugačno borbo, kakor ostala čeda. Ta desetorica ima dolge helebarde in težke kuhinjske burklice, nože in račune.

«Nazaj!» krikuje jim Trencavel.

«Vade retro!» odgovarjajo menihom in glas in se ne maknejo z mest.

Trencavel začuti za seboj, da se vrača zopet vsa čeda beguncev in prestrašencev in da koraka od kora proti njemu v sklenjenih vrstah. Pater prior jih vodi! Bled, stisnjenih ust, koraka pater prior brez kret-

nje kakor slep in gleda predse. Mojšter borenja premišlja pri sebi, da ima še kakšnih trideset sekund časa za življenje in da je v njem mnogo večje veselje do življenja, kakor pa udanost v božjo voljo. Pred seboj gleda menih z mrzlim obrazom, z dvignjeno helebardo, pripravljeno na udarec. Trencavel si naglo zatakne strašni instrument svetega Labra za pas, se sklone, izogne udarcu, plane naprej . . . vse to se vrši nagleje, kakor misel.

Prihodnji hip zaori po vsej kapeli krik strahote:

«Naš podprior, naš podprior je mrtev!»

Bil je menih, ki je prvi nosil helebardo in vodil ono četo neustrašenih pred vratmi. Ni bil mrtev, toda mnogo mu ni manjkalo. Trencavel je namreč planil nanj, zagrabil podpriorja za pas, se vrgel s svojo žrtvijo vred izven kroga napadalcev v stran, držeč podpriorja pred seboj kakor za ščit, ob steni pa je tresčil možakarja ob tla, mu vzel helebardo in je visoko dvignil v nadaljno junaško obrambo in krvavo mesarenje.

Po prvem preplašenem hrupu nastane v vsej kapelici gluh molk. Menihom si je upajo niti dihati. Trencavel plameneče pogleda pater Jožefa.

«Gospod,» mu mrzlo reče, «. . . življenje za življenje. Še korak naprej in temu možakarju razbijem glavo!»

Vsa meniška občina odskoči za korak nazaj.

Trencavel pa dostavi: «Sekundo časa vam dajem. Ali mi zastavite he-

sedo, da sem svoboden, ali pa ga zakoljem!»

Strašen vzdih pretrese prsa priorjeva. Oči zatvori, potem pa izpregovori skoraj neslišno, vendar dovolj razumljivo v obči tišini:

«Idite! Svobodni ste!»

Trencavel vrže helebardo po tleh, da se zlomi ročaj, potem pa odkoraka mirnega in ravnodušnega koraka brez orožja po sredi napadalcev, ki tvorijo spalir. Ta dokaz zaupanja v besedo starega plemiča je morda le presenetil srce priorja, bivšega viteza. Če bi bili njegovi menihom studrali izraz njegovega obraza, če bi bili opazovali pogled, s katerim je fanatik sledil odhajajočemu mojstru borenja, bi bili videli v njem izraz globokega spoštovanja in občudovanja junaka za junaka.

Čim je Trencavel prekorajčil vrata in izginil sovražnikom izpred oči, se zopet zbere Corignan, ki kljub svoji rani ni izgubil niti hladnega presojevanja vsega dogodka. Zato se sedaj dvigne.

«Frater Corignan!» mu osorno reče prior, «položite sedaj račun o svojem početku, potem se boste podali zopet na svoje mesto, in pace.»

«Čestiti oče,» odgovori lopovski frater, «predno podam račun o svojem delovanju in predno se zopet vrnem in pace, moram izpolniti še drugo nalogo, ki je jako koristna za njegovo eminenco in torej tudi za vas. Prosim za dopust za prihodnjo noč in morda tudi za naslednje dni, da zasledujem moža, ki se nam je

pravkar predrzno izmaknil, da izvem, kje stanuje in da se ga polastim.»

«Idite!» pravi pater Jožef, čigar oči se za trenutek zasvetijo. «In gledajte, da se vam vsaj to pot posreči!»

«Trikrat sem ga imel in za vse trikrat sem njegov dolžnik, za vse trikrat ga izplačam!» vikne Corignan.

Osvete željan pohiti k vratom in dospje do velikih vrat v trenutku, ko stopa Trencavel skozi nje na ulico in ko se preplašeni vratar za njim prekrizuje, kakor da je milmo njega šel sam vrag. Mojšter borenja zavije na levo po ulici Saint-Honore. Od daleč mu sledi frater Corignan, kakor volk, ki odhaja v šumi na lov.

VII.

Rascasse in Corignan.

Bila je skoraj polnoč, ko je Trencavel dospel v svoje staro stanovanje v ulici Sainte-Avoye. Njegov vadiatelj Montariol je bil že tam. Hodil je po sobah gor in dol ter si včasih počvižgaval, da tako potlači svojo nervoznost. Včasih pa je klel kakor pogan, ali pa tolkel s pestmi po zidu ali pa butal z ного ob tla in od časa do časa kričnil:

«Pri Madoni! Bogami! In vsi svetci!»

Tem vzklikom so sledili še drugi, mnogo sočnejši in slikovitejši, vendar jih pa na tem mestu ne moremo ponavljati.

Nacnkrat se odpro vrata, Trencavel vstopi, Montariol pa obstane od-

prtih ust, ves presenečen, skoraj mor veselja in kolena mu zadržetajo.

«Kaj pomeni ta kraval?» vpraša hladno mojster borenja. «Ali spada to k italijanskemu borenju? Tiho! Nič izgovorov, vadiatelj! Dišiš po vinu! Nekoliko dostojnejše bilo bi bolje! E, vraga, zdravni se, pete skupaj, prste narazen, prsa vzboči, konjico meča nagni . . . tako, da!»

Montariol drgeta veselja, sklopilja oči, mežika, izvršuje prijeteljova iz mojstrova povelja, Trencavel pa mu prodi roko. To se dogaja le redkokdaj.

«Hej, skoraj bi bil počil!» vzklikne Montariol, ves bled radosti. «Recite, kar hočete, treba da jim navijem ušesa, tem-le . . .»

«Ne čeljustaj, vadiatelj!»

«Pri moji duši, da jih poročem! Aka lenjija izgubljena, mojster na begu, zasledovan, zatvorjen obkoljen, umorjen . . .»

«Pa saj nisem, saj sem vendar tukaj!» pravi Trencavel in obesi instrument svetega Labra na žebelj v zidu.

«Kakšna pošast je pa to?» vpraša Montariol začuden.

«To je trofej!» odgovarja Trencavel. «Odgovarjam ti, vadiatelj, ker se mi zdiš nekoliko abnormalen. Vendar te pa izključim iz akademije, če se drzneš še enkrat preveč vpraševati. (Montariol se postavi v stolo vadiatelja, ki prezentira orožje.) Dobro! Sedaj povej: Kaj dela grof Mauluys?»

(Dalje prih.)

Modni salon Kristina Stadler
Sv. Petra cesta 23/1.
priporoča svojo bogato zalogo
damskih klobukov
po najnižji ceni. Slamniki so sprejemajo v preoblikovanje in moderniziranje z 20. februarjem, nakar so p. n. občinstvo že sedaj opozarja. 47

Svinjsko mast 4844
garantirano prvovrstno, in soljeno slanino od debelih srbskih svinj prodaja tvrdka D. S. Marković, Beograd. Zastopnik za Slovenijo: Božidar Jovanović, Aleksandrova ul. 55, Maribor.
NAJBOLJŠI SLOVENSKI DNEVNIK JE «JUTRO»!

KINO MATICA
Dvorana Filharmonične družbe
Ljubljana, Kongresni trg
Otvoritev v nedeljo 14. januarja 1923
LAST JUGOSLOVANSKE MATICE

Dobrim krojaškim mojstrom
se odda na dom
konfekcijsko šivanje damskih oblek.
Ponudbe na «ELITE», Ljubljana, Prešernova ulica 9.

Kostanjev les
kupuje po ugodnih cenah ter išče tudi nakupovalce proti proviziji. Izvozna trgovina Ernest Marini Celje, Kap. ul. 3. Telefon 135.

Mali oglasi
vredn. do 20 besedi 1 Dn., vsakih sedmih 5 besedi 1 Dn. — Trgovski oglasi, doplačevanja, spremembne do 20 besedi 5 Dn., vsakih sedmih 8 besedi 2 Dn. — Plače se naprej (Lahke tudi s enost.) Na spremljanje odgovorja in, ako je spremljanje priloženo, znanca se odgovor.

Vesna Brata Pohlin in drug
tvornica
vlasnic, kljukic in rinčic za čevlje
Ljubljana 4, poštini predal 128
sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo. Zahtevajte vzorce in cenik. Pri večjih naročilih popust. 51

Malo rabljeni
klavir (Stutzflügel)
prvovrstno trdnje se ceno proda. Poizve se pri Franu Loborecu, Ljubljana, Rimska cesta 21. 55

Službe
Blagajničarka 160
prodajalica, stanujoča v Ljubljani, perfektna, samostojna mož, dobra računarica, se sprejme takoj ali pozneje. Predstaviti se je pri F. Cudnu, Prešernova ulica 1.
Čevljarji vajenec.
ki se je že nekoliko časa učil tega obrta, s hrano in stanovanjem, se takoj sprejme pri Franu Sifrarju, čevljarjskemu mojstru v Škofji Loki 148
Kot pisar 156
želi vstopiti v službo mladent v trgovino, tovarno ali kako drugo erako podjetje. Naslov pove uprava «Jutra».

njene ponudbe pod «Perfekten knjigovodja» na upravnistvo «Jutra» 85
Absolvent
državne dvor. trg. šole, ki ima šestmesečno prakso v trgovini z mesninami biogom želi vstopiti v kako večjo trgovino kot trgovski sotrutnik ali volonter. Grem tudi na delo. Cenjene ponudbe s navedbo plače se naj pošljejo na upravo «Jutra» pod «Vesten in mariv». 44
Uradnica 143
išče s 15. januarjem mehlovano sobo. — Ponudbe na: «Poštno ležace st. 28».

less, da se tudi žagati v poljubni debelini, na željo se postavi tudi na kolodvor — Poizve se: Zr. Šiška 7.
Bukova drva 20/1
na drobno in na debelo prodaja, dostavlja ista na dom ter žaga drva lesna družba «Mirija», Ljubljana, Kralje Petra trg 8. Telefon 220.
Nprepitivno
Enodružinska hiša
v vrtom naprodaj v Rožni dolini 106, pri Marjaku. 144
Prodaj hišo z vrtom
tik postaje na Črnučah. Več o polovici pri Viktorju Prašnikarju, Sp. Koseze, p. Laskovica. 165
Trgovci, industrijci in posestniki, pozor!
Proda se po posebno ugodni ceni večja množina gorčic, eno uro oddaljenega od železniške postaje Sv. Lovrene na Dravskem polju Gozd meri približno 40 oralov ter obsega okoli približno 10 oralov mladovosa, drugo pa so smreke, bori, hrastje, bukovje, ki je za rabo za jame, sidanje in za drva. Ogleda se lahko pri logarju Antonu Rincu v Dolekcih. Za ceno se vpraša pri gosp. Ago Hau tmanu v Križovcih pri Ljutomeru, Slovenija. 183

Išče se takoj korespondent
s perfektnim znanjem slovenščine, srbohrvaščine ter nemščine, stenografije v vseh treh jezikih in strojepis a. — Reflektira se samo na delovne in vesne moči, ki bi bilo tudi verziranje v vseh drugih pisarniških poslih ter bi bile vpeljane v knjigovodstvo. — Ponudbe s navedbo strokovne izobrazbe, referencami in sliko na PETER KOZINA & CO., tovarna čevljev, Tržič. 43

Prodaja po
znatno znižanih cenah:
zimsko perilo, plačene jopice, rokavice, nogovice itd.
R. Sinkovic nasl. R. Soss Ljubljana, Mestni trg št. 19.

Kupim
Valvasorjevo 12
«Ebre des Herzogtons Kiran» (hrvaško) iz svoje se kupi. Ponudbe na upravo «Jutra».
Pogledaj
Dva lepa, lahka vozilčka na vzmetih (Steyrerwagen) in sani se prodajo. — Istočasno električni lestenici, hotelska kredenca in bufet. Naslov v upravi «Jutra». 161

Domači zakol 155
Slanina, mast, klobase, meso, izvrstno blago, ugodne cene! Nudim tudi na malo, postavljeno Ljubljana. Naslov pri upravnistvu «Jutra».

Dopisovanje
Mlad vdovec
miran, dobroščen, s primerenim premoženjem, želi znanjca v vdovo, ki b imela marnarjo ali gostilno in ki se razume tudi na kmetijstvo. Le resne ponudbe pod šifro «Mlad vdovec» na upravnistvo «Jutra». 162
Razno
Družabnika 157
s kapitalom Din 250 000 —, ki pa ni potrebno da je strokovnjak, sprejme dolro vpejano strojno mizarstvo, ozioroma se proda hiša s popolnoma urejenim mizarstvom, stroji itd ali brez istih. Naslov v upravi «Jutra».

Parna žaga
FRAN RAVNIKAR
mestni tesarski mojster 139
Ljubljana, Linhartova ulica št. 25
kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Delovodja
za izdelovanje testenin
za novo ustanovljeno tovarno testenin v Dalmaciji
se išče.
Reflektira se samo na prvovrstno in povsem samostojno mož.
Ponudbe s navedbo dosedanjega delovanja, zahteva plače in časa možnosti nastopa na naslovju na «Poštini predalno 104, glavna pošta Zagreb». 42

Pošteno plačkinje
160m, ki zna tudi kuhati, za Bled. Predstaviti: Sl. m. škova ul. 13/4, desno. 137

Novo pohištvo
iz trnega in mehkega lesa po najnižji ceni. Ogleda se pri Mahničju, Sp. Hudinja 17, Celje. 155

Dvokolesa, 121
mali motorji, otroški vozilčki, šivalni stroji in pnevmatika najceneje. «TRIBUNA» Ljubljana, Karlovska cesta 4.
Prodaj prestosled
za rudo in premog v Sloveniji. Več v dopisov. Ponudbe pod «Prestosled» na upravo «Jutra». 121
Naprodaj 166
je kakih 100 m³ hlodov (krlev), borovega in hrastovega

Zahvala.
Vsem Vam, ki ste v tihem sočutju spremili našo nepozabno rajnico, gospo
Mimo Kregarjevo
na njeni prezgodnji zadnji poti, ali na drug način izkušali vltiti tolažbo v užaloščena srca neizmerno osamljenega moža, neboljenih otročičev, predobre mamice, ljubčih sestri in tugujočih svakov, se v globoki hvaležnosti, proseč Boga, naj Vam Vašo ljubezen dobrotno poplača, iskreno zahvaljujejo
žalujoči ostali.

Automobile
kolesa, motorje
pnevmatiko vseh vrst
olje, bencin
in druge potrebščine ima vedno v zalogi
F. Floriančič
Ljubljana.
Največja izbira 84.111
različnih pletenih, mojih, nogavic in rokavic pri tvrdki Ljubljana
A. & E. Skaberné Mestni trg 10

Uradnica
z večletno sodno prakso želi vstopiti h kakemu podjetju. Kraj postranska stvar. Cenj. ponudbe pod «Vstrajna» na upravo «Jutra». 140
Knjigovodja bilancist
s prama referencami, vešč slovenske, nemške, srbohrvaške in italijanske korespondence, želi prim rnega mesta, po možnosti na Hrvaškem, v Slavoniji, Hercegovini, Bosni s takolišnem nastopom. Ce-

Uradnica
121
z večletno sodno prakso želi vstopiti h kakemu podjetju. Kraj postranska stvar. Cenj. ponudbe pod «Vstrajna» na upravo «Jutra». 140

Uradnica 121
z večletno sodno prakso želi vstopiti h kakemu podjetju. Kraj postranska stvar. Cenj. ponudbe pod «Vstrajna» na upravo «Jutra». 140